

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФІЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ

Освітня програма «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними
спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Профільний інструмент
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Викладач (-і)	Таран І. М. , кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування Новосядла І. С. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування. Рудик М. М. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування
Контактний телефон викладача	Таран І. М. (0342) 523429 Новосядла І. С. (0342) 523429 Рудик М. М. (0342) 523429
Е-mail викладача	Таран І.М. iryna.taran@pnu.edu.ua Новосядла І. С. inov69@gmail.com Рудик М. М. amelikamusic@gmail.com
Формат дисципліни	Очна, заочна
Обсяг дисципліни	30 кредитів ЄКТС, 900 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmvd.pnu.edu.ua . Також доступні усі можливі консультації шляхом онлайн та офлайн.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Профільний інструмент» призначена для вивчення студентами-піаністами денної та заочної форм навчання Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та є необхідним компонентом загальнотеоретичної та професійної підготовки музикантів. Предметом вивчення навчальної дисципліни є здобуття студентами навиків гри на фортепіано в об'ємі, необхідному для подальшої професійної музично-педагогічної та виконавської діяльності. Вивчення дисципліни забезпечує удосконалення теоретичних знань та формування виконавських умінь і навичок, сприяє розвитку музичного кругозору та художнього смаку.</p> <p>Зміст дисципліни полягає у забезпеченні практичної спрямованості навчального процесу студентів; їх адаптації до швидкозмінних вимог українського та міжнародного ринків праці; наданні можливості навчання за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійної програми, сформованої на вимогу часу й побажаннями слухача. У зв'язку з потребою диференціації індивідуальних завдань теоретичний виклад матеріалу необхідно якомога більше ілюструвати прикладами з конкретних фортепіанних творів, а індивідуальні заняття доповнювати обговоренням самостійних завдань. Ця діяльність буде ефективною, якщо завдання не будуть дублюватись, що дасть можливість кожному піаністу самостійно набувати знань, умінь та навиків творчої діяльності. Концепція програми спирається на свідоме поєднання основних постулатів історії та теорії загальної та музичної педагогіки; доцільність практичного використання шедеврів світового музичного мистецтва різних епох, творів видатних композиторів-класиків та сучасних авторів; яскраві зразки української фортепіанної музики; використання традицій фортепіанної школи та новітніх індивідуально-особистісних педагогічних технологій, індивідуальних манер виконавської техніки тощо з дотриманням норм та правил</p>	

академічної доброчесності..

Завдання навчальної дисципліни полягають у: 1) професійній підготовці та вихованні фахівців – музикантів-піаністів для практичної діяльності вчителя музичного мистецтва в системі загальної та спеціалізованої шкільної музичної освіти; 2) підготовці висококваліфікованих музикантів, які досконало володіють виконавською майстерністю гри на фортепіано; 3) оволодінні різноманітними фортепіанними програмами, новітніми методиками, що передбачають постійне збагачення репертуару та підвищення виконавської майстерності; 5) знанні основних етапів опрацювання фортепіанних творів. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати** : репертуар , необхідний для музичного та художньо-пізнавального розвитку піаніста; композиторські, виконавські стилі, жанри світової музичної літератури; специфіку гри на фортепіано; **вміти** : грамотно опрацьовувати музичний матеріал, читати з листа, ескізно вивчати фортепіанний твір, грати в ансамблях, акомпанувати, підбирати супровід, самостійно опрацьовувати репертуар, непередбачений програмою; вирішувати поставлені творчі завдання шляхом постійного розвитку музичного досвіду в поєднанні з систематичними заняттями практичного характеру; репрезентувати свої досягнення публічно: участь у концертах, сольних концертах, конкурсах тощо.

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Профільний інструмент» полягає у формуванні в студентів різнобічних якостей та вмінь, необхідних для практичної діяльності в галузі музичної педагогіки, підготовці фахівців, здатних до самостійної художньо-виконавської, навчально-виховної та музично-освітньої роботи у сфері музичного-педагогічного виховання.

Програма враховує притаманну даній дисципліні систему міждисциплінарних зв'язків, адже для гармонійного і повноцінного вивчення предмету необхідний зв'язок із низкою таких спеціальних дисциплін, як теорія, історія та педагогіка мистецької освіти, хоровий клас та шкільний практикум, педагогіка інструментального виконавства, інструментальне виконавство України, методика викладання профільного інструменту, хорове диригування, концертмейстерський клас, ансамблева гра тощо.

Успішність досягнення поставленої мети залежить від досягнення таких **цілей**: формування знань принципів та методів роботи з фортепіанним репертуаром; ознайомлення із певною кількістю творів, різноманітних за жанром, стилем та формою; удосконалення професійних виконавських навичок; формування навичок єдності виконавських прийомів у спільній виконавській діяльності – гри в ансамблі та акомпануванні; прищеплення навичок самостійної роботи над фортепіанними творами; сприяння формуванню художнього та естетичного смаку на зразках народної музики, української та зарубіжної класики, творах сучасних композиторів; формування навичок читання з листа музичних творів та хорових партитур, підбору на слух; ознайомлення з основними прийомами транспонування творів для фортепіано тощо, розвиток здатності до концертно-виконавської автономності та дотримання норм і правил академічної доброчесності.

4. Компетентності

У результаті вивчення дисципліни «Профільний інструмент» у студентів мають бути сформовані такі загальні та фахові **компетентності**:

Загальні компетентності

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовувати різні форми комунікативних процесів, вільно оперувати професійною термінологією, володіння навичками редагування й перекладу текстів, пов'язаних із фахом.

- Наявність знання та розуміння предметної області професійної діяльності.
- Здатність використовувати професійну літературу, фахові термінологічні словники та допоміжні джерела; здатність оперувати фаховою термінологією в професійному середовищі.
- Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції; загальнокультурної ерудиції та світогляду; розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії; збереження національних духовних традицій, розвиток здатності до інтелектуальної автономності та дотримання норм і правил академічної доброчесності.
- Наявність навичок міжособистісної взаємодії.
- Здатність до самостійного пошуку та обробки інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.
- Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.
- Здатність виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва. Здатність формувати та удосконалювати інструментально-технічні та виконавські навички, виробляти за допомогою самоконтролю навички свідомого володіння інструментом; застосовувати весь комплекс засобів виразності, артистичну, сценічну майстерність у професійній музично-педагогічній діяльності.
- Знання сучасних теоретичних основ музичної педагогіки, педагогіки мистецтва, теорії художньої культури.
- Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах щодо співу, диригування музичними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

Фахові компетентності

- Здатність використовувати знання теоретичних понять, законів, концепцій, вчень і теорій освіти як фундаменту для характеристики й аналізу мистецьких явищ і процесів та здатність використовувати мистецько-педагогічний потенціал музичного мистецтва для утвердження гуманістичних цінностей.
- Здатність до оволодіння новими знаннями в галузі мистецької освіти, вміння застосовувати сучасні педагогічні технології в навчальному процесі.
- Здатність виконувати конкретні наукові і практичні завдання, які ілюструють набуті дослідницькі навички з аналізу мистецьких проблем, включаючи збір, аналіз, інтерпретацію та застосування різних даних.
- Здатність до розробки викладацьких, навчальних та оцінювальних мистецько-педагогічних стратегій і розуміння їх практичної значущості.
- Здатність демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, зокрема інструментального; до розуміння принципів методів та форм проведення індивідуальних фахових занять, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів.
- Уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові,

диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва.

- Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності; створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

- Здатність демонструвати високий рівень виконавської майстерності та спроможність до вирішення основних проблем практичної діяльності в репетиційній, педагогічній та творчій роботі; здатність до художньо-музичної взаємодії в колективній роботі.

- Здатність презентувати власний творчий продукт, здійснювати художньо-просвітницьку діяльність, розробляти і втілювати музично-виховні заходи на високому мистецько-педагогічному рівні; організовувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, здатність до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в закладах мистецької освіти.

5. Результати навчання

- Здатність здійснювати художньо-педагогічне спілкування з дітьми; вміння вирішувати педагогічні навчально-виховні, художньо-творчі завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів та їх музичної підготовки.

- Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на музичних інструментах, зокрема фортепіано.

- Володіння принципами організації ознайомлення з інструментальними творами та матеріалом шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності; здійснювати змістовний аналіз інструментального твору, емоційно й цікаво розповідати учням про музику і музикантів, події музичного життя.

- Вміння вільно читати з листа, транспонувати і підбирати по слуху музичні твори, аранжувати та ілюструвати найрізноманітніші музичні твори для певних виконавських складів.

- Готовність до свідомої педагогічної та виконавської діяльності, до планування й організації виконавського та педагогічного процесу, концертних програм і культурно-мистецьких проєктів.

- Вміння застосовувати наукові методи побудови та аналізу навчально-виховного процесу у галузі музичного, зокрема інструментального мистецтва, використовувати знання різних музично-педагогічних теорій професійного розвитку педагога-музиканта.

- Вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань під час проходження практики; застосування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі.

- Володіння методичними засадами підготовки до викладацької діяльності; навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім репертуаром з профільного інструменту; найрізноманітнішим інструментальним репертуаром різних епох, жанрів і стилів; засвоєння матеріалу шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності.

- Знання репертуару, необхідного для музичного та художньо-пізнавального розвитку інструменталіста; композиторських, виконавських стилів, жанрів світової музичної літератури; специфіки гри на інструменті; знання методики поетапного вивчення твору; особливостей роботи над звуком, метро-ритмом, інтонацією, штрихами, динамікою; вміння застосовувати набуті творчі виконавські навички у педагогічній діяльності.

- Здатність застосовувати фахові знання та демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

- Здатність застосовувати на практиці методичні принципи для засвоєння музичних дисциплін, зокрема щодо доступності, послідовності навчання; новітні явища в музичному мистецтві в єдності традицій і новаторства.

- Готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування інструментальних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів відповідно до їх вікових особливостей

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
індивідуальні заняття	228
самостійна робота	672

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I–VIII	014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)	I–IV курс першого (бакалаврського) рівня	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	-------------------	-------------	---------------------

Змістовий модуль 1. Основи раціональної техніки гри на фортепіано

Вивчення аплікатурних принципів гам C – a, G – e	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Вправи на дрібну техніку. Індивідуальні творчі завдання	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Формування навичок оперування поняттями, визначеннями і музичними термінами. Гра гам, акордів, арпеджіо	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Виконання двох етюдів на різні види техніки	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам.	Згідно системи оцінювання	згідно робочої програми

			роб.	курсу	навчальної дисципліни
Змістовий модуль 2. Організація роботи над музичним твором відповідно до його поетапного вивчення					
Розбір-вивчення фортепіанного твору. Метод розгорнутого виконавського аналізу музичної мови твору в роботі над деталями	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Комплекс піаністичних засобів виразності (динаміка, штрихи, артикуляція, педаль тощо) у передачі контрастних образів фортепіанних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Засвоєння принципів роботи з нотним матеріалом	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Вивчення нотного тексту віртуозного твору українського композитора	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 3. Формування навичок читки нот з листа					
Набуття навичок читки нот з листа	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Удосконалення навичок читання нот з листа	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Читання з листа фортепіанних творів, нескладних за формою та фактурою	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Ритмічна організація процесу читання музики з	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам.	Згідно системи оцінювання	згідно робочої програми

нот			роб.	курсу	навчальної дисципліни
Змістовий модуль 4. Структура поліфонічної техніки					
Поглиблене ознайомлення з текстом поліфонічного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Вивчення тематичного матеріалу поліфонічного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Поліфонічна багатоплановість як властивість фортепіанної фактури	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Динамічний план інтерпретації поліфонічного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 5. . Комплексний розвиток фортепіанної техніки					
Вивчення нотного тексту віртуозного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Узагальнення апікатурних формул	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Освоєння простих формул п'ятипальцевої техніки на матеріалі етюду	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Виконання віртуозної п'єси або етюду	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 6. Розвиток музичного мислення в роботі над творами великої форми					
Динамічний план інтерпретації твору великої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам.	Згідно системи оцінювання	згідно робочої програми

			роб.	курсу	навчальної дисципліни
Зорові та слухомоторні уявлення піаніста у процесі формування інтерпретаційної моделі твору великої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Прийоми звуковидобування та виконавські засоби художньої виразності (динаміка, артикуляція, педалізація), притаманні творам великої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Засвоєння принципів роботи з нотним матеріалом та виконання твору великої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 7. Виховання метро-ритмічної дисципліни в процесі освоєння інструктивного матеріалу					
Методи розвитку почуття темпоритму та відповідних форм самоконтролю	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Образні контрасти та проблема темпоритму у творах розгорнутої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Удосконалення технічних та темпоритмічних прийомів відповідно до художнього задуму Композитора	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Етапи роботи над твором: гра по голосах, підбір апікатури, освоєння реєстрової фактури, розподіл уваги, вокалізація окремих	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

голосів тощо					
Змістовий модуль 8. Комплексний розвиток музичного слуху в роботі над поліфонією					
Прийоми активізації мелодичного, гармонічного, тембро-динамічного слуху в роботі над багатоголоссям	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Формування програми техніко-тактичних дій інтерпретації поліфонічного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Удосконалення темпо-ритмічного виконання у поліфонічних творах	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Формування активного творчого інтересу до виконуваних поліфонічних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 9. Розвиток фактурних можливостей піаністичної техніки					
Виконання етюдів на різні види техніки. Гра гам, акордів, арпеджіо в тональностях до 4-х знаків	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Опрацювання рухово-моторного компонента читання нотного тексту: «графічний», «топографічний» та «сліпий» методи	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Удосконалення просторової точності пальцевого апарату	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Зорові та слухо-моторні уявлення піаніста у процесі формування інтерпретаційної моделі	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

твору віртуозного характеру					
Змістовий модуль 10. Виконавська інтерпретація творів різних жанрів					
Стильовий підхід в інтерпретації творів епохи бароко	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Художньо-виконавська образність та стилістична достовірність інтерпретаційної моделі творів епохи бароко	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Стильові особливості виконавського втілення художніх засобів музичної виразності у творах композиторів національних шкіл	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Поліваріантність фортепіанної інтерпретації творів композиторів національних шкіл	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 11. Формування художніх можливостей піаністичної техніки					
Формування активного творчого інтересу до виконуваних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Інтонаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функції артикуляції	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Педагогічно-виконавський задум художньої інтерпретації виконуваного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

Розширення музичного світогляду	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 12. Розвиток навиків педалізації в роботі над творами різних жанрів					
Формотворча роль педалі в організації фортепіанної фактури сонатної форми та варіацій	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Основні функції педалі у фортепіанних творах	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Художні функції прямої та запізнюючої педалі у кантілені та віртуозних творах	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Відпрацювання варіантів педалізації та оркестрового урізноманітнення звучання фортепіанних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 13. Розвиток фортепіанно-виконавської майстерності					
Розвиток виконавських навичок стильової жанрової інтерпретації	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Опанування музичних творів шкільного репертуару	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Особливості голосоведення при виконанні поліфонічних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Динамічний план інтерпретації твору кантіленного характеру	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 14. Саморегуляція процесу музично-виконавської діяльності					
Формування програми техніко-тактичних дій інтерпретації твору великої форми	Індивід. заняття	Нотний текст	2 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Зорові та слухомоторні уявлення піаніста у процесі формування інтерпретаційної моделі поліфонічного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Динамічний план інтерпретації віртуозного твору	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Стилістичні особливості виконання творів вітчизняних та зарубіжних композиторів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 15. Заключний етап роботи над програмою					
Реалізація педагогічних виконавських задумів при виконанні фортепіанних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Методи перевірки слухової, зорової, рухово-моторної пам'яті на заключному етапі роботи над творами	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Оволодіння професійним мисленням та уміння самостійно оцінювати власне виконання	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Виховання виконавської витримки та артистизму	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 16. Концертно-виконавська реалізація власної інтерпретаційної моделі фортепіанних творів					
Удосконалення змістовного та виразного виконання	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Формування програми техніко-тактичних дій художньої інтерпретації фортепіанних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Цілісне усвідомлення твору при реалізації виконавських завдань	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни
Співставлення результатів діяльності з художньою концептуально-інтерпретаційною моделлю фортепіанних творів	Індивід. заняття	Нотний текст	4 год. інд. зан., 12 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	згідно робочої програми навчальної дисципліни

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів онлайн та офлайн навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачами безпосередньо на індивідуальних заняттях усіх видів (онлайн та офлайн).</p> <p>Періодичний та семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку студентів та засвоєння ними навчальної програми на певному етапі навчання.</p> <p>Форма контролю: III, V семестр: залік.</p> <p>На заліку студент демонструє навички роботи над фортепіанними сольними творами, здатність відтворювати авторський задум, виражений в різноманітних за змістом,</p>
-----------------------------------	--

формою, фактурою та стилем творих, виконавську культуру, витримку та самостійність у вирішенні художніх завдань.

Форма контролю: IV, VIII семестр: екзамен.

Програма екзамену складається з творів, різних за змістом, стилем, фактурою і формою, яка повинна максимально відтворювати рівень виконавських навичок і умінь студента, рівень його загальної музичної культури. Усі твори мають продемонструвати різні аспекти підготовки студента.

Виконання поліфонічного твору дає можливість показати володіння навичками поліфонічного мислення, різними видами поліфонічної техніки, поліфонічного контролю і його взаємодії з виконавськими прийомами.

Велика форма (сонати, рондо, концерти) вимагає від студента вміння опанувати драматургією музичного образу і надає можливість здобути навички концептуального мислення.

П'єси – вміння виразно виконувати музичні твори різні за стилем, змістом, різноманітних за жанром, використовуючи різні засоби музично-художньої виразності (фразування, динаміка, педалізація, агогіка) та уміти реалізувати виконавські задуми шляхом точного прочитання нотного тексту та розуміння авторського задуму.

Критерії оцінювання

«ВІДМІННО» (90 – 100 балів) виставляється студенту, що показав:

- високий професійний рівень володіння інструментом;
- високу технічну майстерність;
- відчуття темпо-ритму;
- володіння засобами музичної виразності – звуковидобуванням, динамічними відтінками, штриховою палітрою, педалізацією, агогікою;
- знання і розуміння стильових та жанрових особливостей твору;
- вміння передати на інструменті виразність та яскравість музичних образів, художнього змісту;
- високий ступень розвиненості музично-естетичної свідомості й смаку;
- високий рівень психологічної підготовки до сценічного виступу й якісне концертне виконання програми.

«ДОБРЕ» (70 – 89 балів) виставляється студентам, які;

- представили в повному обсязі програму (при відсутності індивідуально-творчого ставлення до виконуваних творів);
- передали художній зміст творів;
- показали добре володіння інструментом (при відсутності яскравості у виконанні артикуляційних і

	<p>динамічних відтінків та наявності технічної скутості);</p> <ul style="list-style-type: none"> - припустили деякі помилкові дії у виконанні. Можна допустити випадковий зрив за умови відповідальної ретельної підготовки. <p>«ЗАДОВІЛЬНО» (50 – 69 балів) виставляється студентам, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продемонстрували низький рівень володіння інструментом; - представили програму не в повному обсязі; - спотворювали низькою якістю виконання композиторський задум; - не зуміли передати художні образи, зміст музичного твору; - продемонстрували низький технічний рівень, посереднє володіння засобами музичної виразності; - допущені помилки у виконанні нотного тексту, часті зупинки, викликані психологічною та технічною невідповідністю студента. <p>«НЕЗАДОВІЛЬНО» отримують студенти, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> - слабо володіють інструментом; - нездатні передати виконавську концепцію музичного твору; - виконали програму невпевнено, з помилками, зупинками, що зумовлено безвідповідальною слабкою підготовкою до екзаменів та заліків.
Вимоги до письмової роботи	<p>Навчальна дисципліна передбачає можливість написання індивідуальних письмових завдань із опрацювання обов'язкової та додаткової літератури, а також аналізу музичних творів. Письмові завдання оцінюються відповідно до Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри методики музичного виховання та диригування спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</p>
Індивідуальні заняття	<p>Під час індивідуальних занять здійснюється поточний контроль, основне завдання якого – перевірка рівня підготовки студента до виконання конкретної програми. Поточна успішність з дисципліни є основною інформацією при проведенні заліків і можуть враховуватися при проведенні екзамену.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів, Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри методики музичного виховання та диригування спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</p>

8. Політика курсу

Курс розроблено з огляду на Національну рамку кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «бакалавр», програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення шостого (6) рівня Національної рамки кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 519 [«Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341»](#)).

Навчальна дисципліна є органічною частиною освітньої програми і відповідає її логіці і вимогам. Відповідно, всі документи, розроблені для даної освітньої програми щодо оцінювання, результатів навчання тощо є чинними при вивченні навчальної дисципліни.

Політика курсу спрямована на набуття студентами компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності.

Підготовка концертної програми студентом передбачає формування навичок вільного володіння інструментом, зокрема здатність використовувати його у навчальній і концертно-виконавській діяльності, відтворювати авторський задум, виражений в різноманітних за змістом, формою, фактурою та стилем музичних творах, виконавську культуру, витримку та самостійність у вирішенні художніх завдань.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

знати : репертуар , необхідний для музичного та художньо-пізнавального розвитку виконавця; композиторські, виконавські стилі, жанри світової музичної літератури; специфіку гри на фортепіано;

вміти : грамотно опрацьовувати музичний матеріал, читати з листа, ескізно вивчати виконуваний твір, грати в ансамблях, акомпанувати, підбирати супровід, самостійно опрацьовувати репертуар, непередбачений програмою; вирішувати поставлені творчі завдання шляхом постійного розвитку музичного досвіду в поєднанні з систематичними заняттями практичного характеру; репрезентувати свої досягнення публічно: участь у концертах, сольні концерти, конкурси тощо.

Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають індивідуальні заняття курсу (онлайн та офлайн). Пропуски індивідуальних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку.

У взаємовідносинах викладач та студенти керуються загальними морально-етичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року зі змінами 29 листопада 2017 року.

9. Рекомендована література

1. Алексеев А. Д. Из истории фортепианной педагогики К.: Муз. Украина, 1974. 162 с. URL: <https://www.piano.ru/scores/books/alex-ped.pdf>
2. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано. 4-е изд. СПб.: Лань; Планета музыки, 2017. 280 с.
3. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство: учеб. пособ. СПб.: Лань; Планета музыки, 2016. 340 с.
4. Блажкевич Г. Й., Старух Т. М. Правда і міфи про львівських піаністів – основоположників фортепіанної школи. Львів: Сполом, 2002. 226 с.
5. Браудо Й. А. Об изучении клавирных сочинений Баха в музыкальной школе. СПб.: Композитор, 2004. 92 с.

6. Використання методичних розробок українських педагогів-піаністів середини ХХ століття у самостійній роботі студентів над фортепіанною технікою: Метод. рекоменд. для студентів спеціалізації «Хорове диригування», спеціальності «Музична педагогіка та виховання». Уклад. Н. Зимогляд. Х.: ХДАК, 2000. 16 с.
7. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів: Логос, 2001. 223 с.
8. Гинзбург Л. С. О работе над музыкальным произведением. М.: Музыка, 1968. 112 с.
9. Глазунова І. К. Організація інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в умовах модульно-рейтингового навчання: метод. рекоменд. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. 68 с.
10. Гнесина Е. Ф. Фортепианная азбука. СПб.: Планета музики, 2016. 32 с.
11. Гончаренко Л. П. Методика викладання музичного інструмента у вищій школі : метод. матеріали для самостійної роботи студента. Кіровоград, 2007. 35 с.
12. Грум-Гржимайло Т. Н. Музыкальное исполнительство М.: Знание, 1984. 157 с.
13. Історія української музики : в 6 т. Т. 4. За ред. М. Гордійчук. К. : Наукова думка, 1992. 616 с.
14. Кальмучин-Дранчук Т. А. Стилистичні аспекти виконавських традицій в українському піаністичному мистецтві першої половини ХХ століття. Івано-Франківськ: Факел, 2004. 146 с.
15. Кашкадамова Н. Б. Мистецтво виконання на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль : Астон, 1998. 298 с.
16. Кашкадамова Н. Б. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України: іст. нариси Львів : КІНПАТРИ ЛТД, 2017. 611 с.
17. Кашкадамова Н. Б. Фортеп'янне мистецтво у Львові. Тернопіль: Астон, 2001. 400 с.
18. Кашкадамова Н. Б. Фортепіанне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис. Тернопіль: Астон, 2000. 80 с.
19. Кашкадамова Н. Б. Виконавська інтерпретація у фортеп'янному мистецтві ХХ сторіччя. Львів : КІНПАТРИ, 2014. 343 с.
20. Кияновська Л. О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ-ХХ ст. Тернопіль: Астон, 2000. 339 с.
21. Клиш В. Л. Українська радянська фортепіанна музика 1917–1977 рр. К.: Наукова думка, 1980. 314 с.
22. Коган Г. М. Вопросы пианизма. М.: Сов. композитор, 1968. 461 с.
23. Коган Г. М. У врат мастерства. Работа пианиста. М.: Музыка, 1969. 342 с.
24. Курковський Г. М. Питання фортепіанного виконавства. К.: Муз. Україна, 1983. 138 с.
25. Лесик Д. Й. Творчий портрет піаніста і педагога Богдана Тихонюка. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 112 с.
26. Любомудрова Н. А. Методика обучения игре на фортепиано М.: Издательство Юрайт, 2019. 180 с.
27. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника. М.: Музыка, 1966. 220 с. URL: <https://notkinastyu.ru/martinsen-k-a-individualnaya-forteipiannaya-tehnika-1966/>
28. Малиновская А. Фортепианное исполнительское интонирование. А. Малиновская. М.: Музыка, 1990. 77 с.
29. Мильштейн Я. Вопросы теории и истории исполнительства. Изд. 2. СПб: Планета музики, 2019. 264 с.
30. Милич Б. Е. Воспитание ученика-пианиста в 1-2, 3-4, 5-7 классах ДМШ. Б. Е. Милич. К. : Муз. Украина, 1977, 1979, 1982. 77 с., 64 с., 85 с.
31. Михелис В. Л. Первые уроки юного пианиста Л. : Госмузиздат, 1962. 63 с.
32. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры. СПб: Лань, 2015. 256 с.
33. Некрасов Ю. І. Комплексне навчання гри на фортепіано : навч.-метод. посібник для вищ. муз. навч. закладів. Одеса : АстроПринт, 2000. 148 с.
34. Николаев А. Очерки по истории фортепианной педагогики и теории пианизма. М. : Музыка, 1980. 225 с.

35. Пастеляк Н. Поємність в українській фортепіанній музиці першої половини ХХ ст.. Львів : Сполом, 1997. 128 с.
36. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. Ред. А. Й. Корженевський. К.: Муз. Україна, 1981. 116 с.
37. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки. Передмова Н. Кашкадамової. Тернопіль: Астон, 2001. 68 с.
38. Скляр О. Д. Методика викладання курсу фортепіано. Формування і розвиток виконавчих навичок студентів : Навч. посіб. для вищ. навч. закладів культури і мистецтв. Х. : Харківська держ. академія культури, 2002. 79 с.
39. Таран І. М. Удосконалення майстерності читки нот з листа на уроках фортепіано *Науковий часопис. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 72. Том 2.* : зб. наукових праць. М-во освіти і науки України. Нац. пед університет імені М.П. Драгоманова. Київ, Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 193-197.
40. Таран І. М. Методичні рекомендації «Динаміка у фортепіанних творах» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Івано-Франківськ, В-во ПП Голіней О.М., 2020. 56 с.
41. Тимакин Е. М. Воспитание пианиста. М. : Сов. композитор, 1984. 125 с.
42. Українська фортепіанна музика ХХ-ХХІ століття: в 3-х т. Упор. Т. Рощина. К.: Муз. Україна, 2018. 480 с.
43. Устименко Ю. С. Загальне фортепіано – шлях у велике мистецтво : навчальний посібник для муз. ф-ту. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2007. 104 с.
44. Устименко Ю. С. Фортепіано для всіх. Педагогічні роздуми : навч. посібник для муз. ф-ту. Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2008. 112 с.
45. Цыпин Г. М. Обучение игре на фортепиано. 2-е изд. М.: Издательство Юрайт, 2018. 188 с.
46. Цыпин Г. М. Портреты советских пианистов. М.: Сов. композитор, 1982. 256 с.
47. Шмидт-Шкловская А. А. О воспитании пианистических навыков. М.: Классика ХХІ, 2015. 84 с.

Допоміжна література:

48. Баренбойм Л. А., Брянская Ф. Д., Перунова Н. Н. Путь к музицированию. Школа игры на фортепиано. Л. Сов. композитор, 1980. 184 с.
49. Бах Й. С. Добре темперований клавір. Т. І. Ред. Б. Муджеліні. К.: Муз. Україна, 1973. 144 с.
50. Бах И. С. Инвенции (двухголосные и трехголосные). К.: Муз. Украина, 1984. 87 с.
51. Бах Й. С. 15 двоголосих інвенцій. К.: Муз. Україна, 2009. 32 с.
52. Барвінський В. Колядки і щедрівки: для фортепіано зі словесним текстом . Тернопіль: Збруч, 1997. 22 с.
53. Барвінський В. Прелюдії для фортепіано. К.: Муз. Україна, 1964. 28 с.
54. Бетховен Л. Соната фа мінор. Тв. 2. № 1. За ред. О. Гольденвейзера. К.: Муз. Україна, 1993. 20 с.
55. Бетховен Л. Соната до дієз мінор. Тв. 27. № 2. За ред. О. Гольденвейзера. К.: Муз. Україна, 1982. 15 с.
56. Білаш О. Тетянин альбом. Фортепіанні п'єси для дітей. К.: Муз. Україна, 2002. 40 с.
57. Гайдн Й. Сонати для фортепиано. М.: Музгиз, 1956. 170 с.
58. Гами, тризвуки, арпеджіо: для фортепіано. Упор. І. М. Рябов. К.: Муз. Україна, 1977. 80 с.
59. Гнесина Е. Фортепианная азбука. М.: Сов. композитор, 1979. 26 с.
60. Клементи М. Сонатини для фортепіано. Тв. 36.. К.: Муз. Україна, 1993. 23 с.
61. Колесса М. Сонатина. К. : Мистецтво, 1953. 19 с.

62. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. К.: Муз. Україна, 1994. 62 с.
63. Лизогуб О. П'єси для фортепіано. К.: Муз. Україна, 1989. 48 с.
64. Лисенко М. Елегія. Сумний спів. К.: Муз. Україна, 1993. 8 с.
65. Лист Ф. Ноктюрн № 3 «Грєзы любви». М. : Музыка, 1979. 7 с.
66. Лист Ф. Утешения. М.: Музыка, 1982. 14 с.
67. Лятошинський Б. П'ять прелюдій. Тв. 44.. К.: Муз. Україна, 1993. 12 с.
68. Мендельсон Ф. Избранные песни без слов для фортепиано. М.: Музыка, 1978. 63 с.
69. Прокофьев С. Сказки старой бабушки. Соч. 31. М.: Музыка, 1980. 11 с.
70. Птушкін В. 24 інвенції. К.: Муз. Україна, 2019. 56 с.
71. Равель М. Сонатина. М.: Музыка, 1972. 23 с.
72. Ревуцький Л. Вибрані твори для фортепіано. К.: Муз. Україна, 1993. 27 с.
73. Скрябин А Старинная клавирная музыка из репертуара Н. И. Голубовской. Л.: Музыка, 1978. 79 с.
74. . 24 прелюдии. Соч. 11. Ред. К. Н. Игумнова, Я. И. Мильштейна. М.: Госмузиздат, 1954. 44 с.
75. Українська фортепіанна музика ХІХ століття. Упор. Г. В. Курковський. К.: Муз. Україна, 1974. 71 с.
76. Фільц Б. Фортепіанні цикли. Тернопіль: Астон, 2002. 84 с.
77. Чайковский П. Времена года. Соч. 37. М.: Музыка, 1977. 55 с.
78. Черни К. Школа вправності для фортепіано. Тв. 299. К.: Муз. Україна, 1994. 52 с.
79. Черні К. 24 етюди. Ор. 684. Заохочення до роботи. Ред. Р. Рєпки. К.: Муз. Україна, 2018. 96 с.
80. Чимароза Д. Избранные сонаты. М.: Музыка, 1982. 47 с.
81. Школа игры на фортепиано. Ред. А. Николаева. М.: Музыка, 1968. 220 с.
82. Шиптур Б. Дитяча музика для фортепіано. Івано-Франківськ, 1989. 24 с.
83. Шопен Ф. Экосезы. Соч. 72. М.: Музыка, 1980. 7 с.
84. Шопен Ф. Скерцо. Ред. Я. Екер. К.: Муз. Україна, 2015. 88 с.
85. Шуберт Ф. Музыкальные моменты. Соч. 94. М.: Музыка, 1980. 15 с.
86. Шуман Р. Альбом для юношества. Ред. В. Мержанова. М.: Музыка, 1979. 72 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://libnote.ru/uchebniki/274-metodika-obuchenija-igre-na-fortepiano-v-podgotovitel-nom-otdelenii-i-nachal-noj-shkole.html>
2. <http://pianomet.narod.ru/metodika.htm>
3. http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/27851/
4. <http://intkonf.org/kolenko-k-i-osoblivosti-metodiki-vikladannya-fortepiano-v-pedagogichnomu-koledzhi/>
5. http://myfortepiano.ru/kak_nauchitsja_igrat_na_pianino.html
6. <http://muzvolsk.narod.ru/new/kroshner/metodika.html>